

Babička, děda, teta Anča, strýc Jaroslav a naše rodina

Ráda si najdu chvílku, kdy zavřu oči a vidím šťastný svět dětství!

Vidím usmívajícího se dědu Aloise s viržinkem v koutku úst, jak sedí na dvorku v zahradním skládacím lehátku. Stín ořešáku, který s babičkou Emilkou zasadili, když jsem se narodila, tenkrát ještě nezakrýval celý dvůr, tak si děda jako ochranu proti slunci nasadil zelený průhledný kšilt. Takový jsem si taky přála. Někdy jsem si ho půjčila a dívala se na zahradu skrze něj. „Dědo, ta zahrada je celá tak nádherně zelená, podívej se taky!“ A děda se usmál ještě víc. Moc se mi líbil. Bílé vlasy, bílý knír, viržinko a zelený kšilt. A aby té krásné barvy nebylo málo, lehátko, původně přírodní dřevo, natřel jednoho léta strýc Jaroslav světle zelenou barvou. Nějak mu prý zbyla v práci. A tak natřel stejně i dvoje dvířka do chlívků, hlavní vrata, a nakonec tu příjemně světlezelenou zkombinoval se slonovou kostí a natřel tři okna do ulice. Rozveselil celé okolí a v kombinaci s červenými květy rozkvetlých hlohů, pod kterými stála lavička vždy připravená na sousedské povídání, to vypadalo pohádkově.

Strýc Jaroslav byl manželem tety Anči, dcery babiččiny sestry Aloisie. Bydleli v Ústí nad Labem, ale každé léto se jezdili rekreovat do Toušeně, aby si užili čerstvého vzduchu. Dobře to zde znali, protože za Protektorátu museli svůj domov v Ústí opustit, a tenkrát několik let v Toušeni bydleli i se synem Vladimírem.

Někdy si na strýčka vzpomenu, když vařím kávu. Na jeho odpolední volání ze zahrady: „Tetaa, dal bych si kafeee. Ale zrnkovyyý!“ A tak babička uvařila zrnkový, podala k němu buchty s tvarohem či s povidly, anebo kynutou bábovku s mákem. To byl důvod, abychom si sedli a povídali. Dospělí vyprávěli, já jsem ráda poslouchala.

Strýc měl trochu víc odstáté uši, chodil mírně v předklonu a mně se zdálo, že má stále smutný výraz ve tváři. I když se smál. Byl výtvarně nadaný a při jedné z letních návštěv tužkou podle fotky nakreslil obraz dědy Aloise. Úžasné. Babička ho měla od té doby pověšený v kuchyni nad otomanem, z každé strany pak zavěsila dvě světlounce modré vázičky ve zlaté spirálce a s umělými konvalinkami. S oblibou mi říkala: „Pojď sem, podívej se, ať si stoupnu, kam si stoupnu, děda se na mě dívá“. Postavily jsme se ke dveřím do ložnice, děda se na nás díval. Poodešly jsme ke dveřím do síně, děda se na nás díval. Byla to pravda, sama jsem si to někdy zkoušela. Jeho oči se za mnou vždycky otočily. „Jak je to možné?“, divila jsem se. Asi proto, že na obraze děda vypadal jako živý. Kromě tohoto portrétu namaloval strýc ještě oválný obraz na výšku. Tři nádherné rozkvetlé růže na světle zelenošedém pozadí. Květy v barvě rudé, žluté a bílé. Obraz rozjasnil stěnu v síni proti vchodovým dveřím, pod ním zářil bílý stojan na květiny s dečkou vyšívanou technikou Richelieu a na ní stála květina „domácí štěstí“. Hodila se sem.

Naši příbuzní k babičce jezdili každé léto, a když dědeček zemřel, strýc babičce hodně pomáhal. Natřel, co mu přišlo pod ruku, opravil, co bylo potřeba. A někdy přivezl balík, na který jsme se těšili. Pracoval v ústecké Vlnole a odtud vozíval babičce různé zbytky látek. Babička byla kouzelnice. Co ona toho dovedla! Ze zbytků uměla vytvořit všechno, co bylo potřeba. Milovala jsem její různé kombinované polštářky a nejvíce ten hnědožlutý. Měla cit pro nejlepší kombinaci

barev. A uměla ušít krásné sukně nebo šaty i kalhoty a výsledek vždycky dopadl tak, že nikoho nenapadlo, že je to ze zbytků. Strýc byl totiž tak šikovný, že zbytky zase tak malé nebyly.

K ušitému nám napletla svetry z vlny, kterou jsme dostávali za vlnu z angorských králíků. Babička chovala králíky nejen na maso, ale i angorské na vlnu. Krásné bílé kuličky s červenýma očima, které bylo potřeba jednou za čas ostříhat. Během roku je babička pečlivě česala, aby měli tu nejlepší srst, a aby neměli „cucky“, jak říkala. Když nadešel čas stříhání, nejprve se muselo všechno náležitě připravit. Babička neměla ráda zdržování a všechno muselo odsýpat. „Tak šup, odtáhneme mašinu a přitáhneme pod okno stůl. Tady je víc světla a na takovou práci je potřeba pořádně vidět“. Mašina byl šicí stroj značky Singer, který si koupila ještě za Rakouska. Stával pod oknem vedle poličky s bílou drapérkou, nad kterou visel modře vyšíváný obrázek děvčete, které mele v mlýnku kávu. Text na obrázku „Kde se hospodaří, tam se dobře daří“ se babičce do kuchyně hodil. Dobře hospodařila, proto se jí dobře dařilo.

Jakmile byl stůl u okna, rozprostřela na něj babička plachetku a už to začalo. „Drž ho pořádně!“, slyšávala jsem. Musela jsem králíčka držet za nohy a babička opatrně velkými nůžkami stříhala. Těžce jsem nesla, když sebou trhnul a špička nůžek ho píchla. „Au, au“, říkala jsem. Ale to nebylo často. Babička byla tak šikovná, že uměla snad všechno. Po ostříhání vypadali králíci jako chudinky, skoro mi jich bylo líto, ale srst jim zas brzy dorostla.

Vlnu dala potom babička do balíku a poslala do továrny v Bystrém u Poličky. Po čase se nám vrátila v přadýnkách. Takových, jaká jsme si předem objednali. Angorská nebo ovčí. Barev na výběr tenkrát moc nebylo, ale angorskou vlnu jsme měli většinou bílou. Byla tak příjemně jemňoučká! Ty nádherné svetry a čepice, které nám z nich babička upletla. Svetry z ovčí vlny, která trochu štípala, měly většinou barvu béžovou, šedou nebo modrou. Později i melír. Vlny jsme měli hodně, a tak babička pletla a pletla. Celé naší rodině, tedy mně, mamince, tatínkovi, sestře Marcele a bratrovi Jirkovi. Svetry do školy, na ven, na hory.

Tetu Anču jsem měla moc ráda. Byla hodná a krásná. Neměla žádné vrásky, byla vždycky pečlivě upravená a její oči se stále usmívaly. Nádherně zpívala a já jsem ji ráda poslouchala, nejvíce, když jsme spolu myly nádobí. Moc se mi líbila písnička Stěnka Razin, i když byla smutná. Teta zpívala stejně krásně jako babička Emilka, která mě ale učila jiné písničky. Nejmilejší mně byly tři: Sadila, sadila fialinku v roli, Dej Bože Barboře Martina s kosou a Pod dubem za dubem. Vydržela jsem je zpívat jak kolovrátek pořád dokola.

Jednou mě babička překvapila: „Víš, že naše Anča hraje královnu víl ve Strakonickém dudákovi?“ Ani se mi tomu nechtělo věřit. Ale když to řekla babička! Ta si přece nevymýšlí! Chlubila jsem se holkám, když jsme pak byly v bijáku, že královnu víl hraje moje teta. Nějak jsem si nepřipouštěla, že vypadá jinak. Až po letech vyšlo najevo, že teta hrála Lesanu v ochotnickém divadle v Ústí. Já jsem si to ale tenkrát vyložila po svém, protože v bijáku běžel v té době zrovna film a ochotnické divadlo mě ani ve snu nenapadlo.

A za co musíme se sestrou tetě Anče poděkovat? Sehnala nám černé pianino značky Orpheon. Bylo to pár let po válce a sehnat ho nebylo právě jednoduché. Byl to tedy velký svátek, když jednoho dne přijel nákladák a pianino se zabydlelo v našem svátečním pokoji. Maminka nám pyšně sdělila, že má anglickou mechaniku, a mně to znělo tak noblesně a úžasně, až jsem si myslela, že mi hraní půjde snad samo. Zpočátku vlastně skoro šlo, ve druhé třídě jsem začala navštěvovat brandýskou Lidovou školu umění a pan učitel Karel Vedral, který mě učil, byl moc hodný. U hraní mi počítal, barevně dělal poznámky do not a mě hraní opravdu bavilo. Se sestrou jsme doma hrávaly čtyřručně (zahrajeme si i po téměř 70 letech), a nejvíce si to rodiče užívali, když jsme o Vánocích hrály koledy. Maminka pak byla nejvíce spokojená, když jsme jí hrály Beethovenovu Für Elise, protože se jmenovala Eliška. To byla opravdu šťastná.

Nebýt tety Anči, možná bychom ani pianino nikdy neměli a dětství by bylo úplně jiné. Třeba bych nejezdila už jako malá motorákem do hudebky do Brandýsa a nepříhodilo by se mi velké dobrodružství. Tenkrát to bylo jiné, málokdo měl auto, jezdili jsme vlakem a autobusem. A sami.

Jednou jsem šla po hodině klavíru rovnou na nádraží na vlak do Toušeně v půl páté. Tenkrát se dva motoráčky v tu dobu na brandýském nádraží křižovaly a mně se podařilo nastoupit do toho nepravého. Bylo to na podzim, už se brzy stmívalo, ale přesto jsem si stačila ještě všimnout, že vlak jede pro mě neznámou cestou. „Pole a zase pole? Takhle cesta do Toušeně přece nevypadá!“, zděsila jsem se. Na první zastávce jsem vystoupila, a na ceduli čtu: „POLERADY. No pane jo! Tady to neznám! Co teď budu dělat?“ Před nádražím stála výpravčí, která vlak posílala dál směrem na Neratovice. „Dobrý den, paní výpravčí, já jsem chtěla jet do Toušeně, ale nastoupila do špatného vlaku, a teď nevím, co mám dělat“. Zlatá paní Dvořáková, jak jsem později zjistila její příjmení! Všechno jsem na ni vychrlila a ona mě pozvala dál k nim domů, protože bydleli přímo na nádraží. „Máte doma telefon?“, hned se mě zeptala. „Nemáme, ale naproti v lázních ho mají“ To jsem věděla dobře, protože maminka tam pracovala a někdy jsem za ní chodívala. Babička mi později vyprávěla, jaké nastalo doma pozdvižení, když mi tatínek šel naproti k vlaku a já jsem nepřijela. Venku se už úplně setmělo a já nikde! Maminka s babičkou brečely, a pak mi líčily, že si ani neumím představit, jakou hrůzu prožívaly. Ale dovedu pochopit tu úlevu, když přišli z lázní vyřídit vzkaz od paní výpravčí Dvořákové, že jsem v pořádku, a že přijedu příštím vlakem! Já jsem zatím dostala u Dvořáků chleba sádlem, protože všichni jedli právě chleba sádlem, a moc jsem si pochutnala. Věděla jsem už, že všechno dobře dopadne. Bylo mi asi 8 nebo 9, ale na to se nedá zapomenout. Tím spíš, že jsem se nevracela domů motorákem, ale nákladním vlakem. To bylo něco! A to by se bývalo nestalo, kdyby nám teta Anča nesehnala klavír. A nestalo by se mnoho dalšího, příjemného i méně příjemného.

Vyprávět by se dalo dlouho. Stačí jen zavřít oči. Už se na to těším.